



**MICHAELA L. PERLMANN, «El professor Bernhardi»,
dins *Arthur Schnitzler. Metzler, 1987*. (Traducció: TNC)**

A *El professor Bernhardi*, Schnitzler presenta una comèdia sobre política i opinió pública, en què trobem personatges i intrigues de comèdia malgrat que no hi hagi gaire motius per riure. Inicialment, la censura va prohibir l'obra a Viena a causa de la seva explosivitat política, i no s'hi va poder representar fins l'abolició de les velles lleis de la censura el 1918. [...]

L'ètica de Bernhardi es troba oposada a la dels seus antagonistes, els seus presumptes amics, el trepa de Flint i el rector Reder. Mentre que el capellà i el ministre tenen en compte tots dos un presumpte «bé major», que ràpidament es desvia cap a l'exigència de la pròpia felicitat individual, per a Bernhardi cada cas individual es justifica pel seu valor humà. No només els posicionaments liberals de Bernhardi, sinó també la seva filiació amb el judaisme, l'obliguen a posar a prova el pes de la responsabilitat en les seves accions diàries. Bernhardi es manté ferm com a fill de la Il·lustració, tant en oposició al comportament preil·lustrat del dogmatisme que representa el capellà Reder, com al relativisme dels valors postil·lustrats de Flint. [...]

«Bernhardi – L'home valent», així titula William Rey un capítol del seu estudi sobre *El Professor Bernhardi*. Rey s'oposa a la tesi que presenta Bernhardi al final de l'obra com un home trencat o resignat, i remarca encertadament que resulta coherent amb el personatge el fet que no vulgui convertir-se en heroi popular o en líder polític, i insisteixi a actuar des d'un prisma individual. Sobretot quan no es presenta cap altra possibilitat com a alternativa viable. En una carta a Georg Brandes, Schnitzler comentava: «els assumptes del món dels Bernhardis [...] són fomentats pels Pflugfelders, pels justos més que no pas pels egoistes, pels escèptics més que no pas pels dogmàtics de tots els partits». Però Bernhardi no s'escapa a la crítica: la seva conversa final amb el conseller, que tant és vist com un anarquista de saló o com a símbol de la típica conya vienesa, resumeix de nou la dualitat en la manera d'actuar de Bernhardi. Ni està disposat a emprendre un camí de reformador, ni es resigna a l'oportunisme dels seus contemporanis. D'aquesta manera, s'endinsa a les profunditats del carreró sense sortida de l'egoisme i la tossuderia. Fent això, Bernhardi es demostra a si mateix, i a aquells que ja ho sabien, que és un home decent. Com ell mateix admetrà, allò que el durà a la perdició serà el seu

comportament merament defensiu, més que no pas les conseqüències polítiques del seu acte.

L'apel·latiu de comèdia amb què es classifica aquesta obra dramàtica té una naturalesa irònica. Això resulta evident quan el jueu Bernhardi és col·locat com a president d'una junta de dotze membres, cosa que l'acosta a la figura de Jesucrist. Hochroitzpointner i Flint adopten els papers de Judes i de Pilat respectivament. L'exigència aristotèlica d'un protagonista seriós per a la tragèdia es desplaça a la comèdia, i el final feliç deixa pas a uns protagonistes que esdevenen ridículs. Rey interpreta l'elecció del terme genèric «comèdia» com a expressió d'una confiança religiosa en el món com al millor dels mons possibles, en el qual hi tenen cabuda tant Flint com el rector Reder. En canvi, Heinrich Kaulen i Rolf-Peter Jans subratllen l'extraordinària dimensió escèptica de l'obra, comparant-la amb *Nathan el savi* de Lessing. Segons Kaulen, en aquesta obra Schnitzler fa un retrat de la Il·lustració, desenvolupa allò que Adorno i Horkheimer van anomenat la «dialèctica de la Il·lustració».